

Break-out-sessies Applicatieprofielen

RDA & Linked Open Data

Studiedag georganiseerd door de Nederlandse RDA-Commissie

29 februari 2024

Koninklijke Bibliotheek, Den Haag

Let's not forget one of the great advantages of RDA. Its study necessitates the revision of policies drafted in a completely outdated environment, and prompts reflection on the usefulness of each one of them. Regardless of whether RDA is implemented or not, the mere drafting of an application profile is a highly recommended exercise in cleaning up our practices.

Roberto Gomez Prada (Nationale Bibliotheek van Spanje) aan EURIG, 28 februari 2024

Doel van de sessie: hoe zorg je ervoor dat je niet verdrinkt in de officiële RDA Toolkit?

Het applicatieprofiel (AP) is je leidraad door de Toolkit.

Hoe kom je tot een AP (of een set samenhangende applicatieprofielen)?

Dat kun je op verschillende manieren doen, afhankelijk van je situatie. Je kunt een meer top-down-benadering kiezen of van onderop werken op basis van de bestaande praktijk.

Bij een top-down-benadering kun je bijvoorbeeld starten met de algemeen geformuleerde vragen in de AP-richtlijnen in de RDA Toolkit, vervolgens kun je kijken of je bepaalde onderdelen kunt uitsluiten. Dat kan op allerlei manieren door de semantische relaties tussen elementen te benutten (deze worden in de officiële Toolkit bij ieder element onderaan de pagina getoond onder het kopje "Related Elements"). Uitgaande van de (zeer basale) applicatieprofielen in de RDA Toolkit (voor minimale beschrijving en voor coherente beschrijving) kun je gaan uitwerken wat je nodig hebt voor een effectieve beschrijving (zie RDA Toolkit Guidance > Resource Description) van de verschillende soorten resources in je collectie.

Wanneer je een applicatieprofiel meer van onderop wilt vaststellen, kun je uitgaan van de huidige praktijk (voor zover die niet botst met RDA, maar daar kom je, als het goed is, al doende achter) en de daarbij passende elementen, instructies en registratiemethoden in je applicatieprofiel opnemen. Vervolgens kun je kijken welke mogelijkheden RDA biedt om je gebruikers (nog) beter van dienst te zijn en welke aanpassingen aan de huidige situatie gewenst zijn.

Welke benadering je ook kiest, de volgende vragen kunnen je helpen bij het afbakenen van een applicatieprofiel voor jouw organisatie en jouw gebruikers.

Welk(e) implementatiescenario('s) is (zijn) van voor jou toepassing?

- Volgens welk scenario werk je nu?

- Welke andere scenario's zijn verder relevant?
 - Zijn er "smarter" scenario's waar je nu al rekening mee wilt (of moet) houden?
 - Heeft je organisatie een linked-data-beleid? Of wil je organisatie in de toekomst mogelijk aansluiten bij LOD-initiatieven?
 - Gebruik je thesauri of terminologiebronnen die als linked open data beschikbaar zijn?

Huidige scenario zal waarschijnlijk zonder uitzondering scenario C (titel- en thesaurusrecords) zijn: geldt voor toepassingen met MARC21 en PICA, maar bv. ook voor Adlib/Axiell.

Voorbeelden van thesauri en terminologiebronnen die als LOD beschikbaar zijn:

- RDA waardelijsten (<http://www.rdaregistry.info/termList/>) (w.o. content type, media type, carrier type – MARC21-velden 336, 337, 338)
- LC Name Authority File (LCNAF)
- LC Subject Headings (LCSH), LC Genre/Form Terms (LCGFT)
- Getty vocabularies:
 - Art & Architecture Thesaurus (AAT)
 - Union List of Artist Names (ULAN)
 - Getty Thesaurus of Geographic Names (TGN)
- Diverse MARC Code Lists
- ISO639 taalcodes
- NTA en Brinkman trefwoorden
- RKDartists
- Iconclass
- Zie voor meer voorbeelden <https://termennetwerk.netwerkdigitaalergoed.nl/>

Welk type gegevens leg je vast? Met wat voor soort records heb je te maken?

- Denk aan: titelrecords, thesaurusrecords, bezitsgegevens.
- Bij het gebruik van thesaurusrecords: beheer je de thesaurus zelf?

Relevant bij scenario C:

- Titelrecords (en bezitsgegevens) hebben vooral betrekking op manifestaties en items.
- Thesaurusrecords hebben betrekking op actoren (personen, corporaties, families), soms (bij *name/title headings*, anonieme klassieken, films) op werken of expressies, soms op plaatsen.
- Titelrecords verwijzen naar actoren, werken/expressies, plaatsen met behulp van *authorized access points* ("aap"), soms ook met identifiers en/of IRI's.

Anders gezegd: relevante elementen bij titelrecords zijn die met als domein manifestatie of item, plus een deel van de elementen in het domein van het werk of het domein van de expressie. Dat betekent dat je in veel gevallen diverse entiteiten in de officiële RDA Toolkit buiten beschouwing kunt laten. Net zomin als iedere organisatie zijn eigen thesauri hoeft te maken en beheren, hoef je in de officiële RDA alle entiteiten zelf vast te leggen en te publiceren.

Welke registratiemethoden gebruik je?

- Wat neem je over van de resource (transcriptie)?
- Waarvoor maak je ingangen? Waarvoor niet?
- Als je ingangen opneemt: zijn die gelinkt aan een thesaurusrecord?
- Bij welke ingangen zou je identifiers of IRI's kunnen toevoegen?

Wie zijn je gebruikers? Wat voor materialen heb je in je collectie?

Deze vragen zijn natuurlijk niet nieuw, maar ze vormen nog steeds expliciet (RDA user tasks) de basis voor de keuzes die je maakt met betrekking tot het applicatieprofiel.

- Diverse elementen in RDA zijn bedoeld voor specifieke typen werken (muziekwerken, diachronische werken, etc.) of manifestaties/dragers (boeken, cd's, etc.), waarschijnlijk is niet alles even relevant voor jouw collectie.
- Hoe fijnmazig moeten de beschrijvingen zijn? Dat kan ook verschillen per (deel-)collectie.

Voor wie is je applicatieprofiel bedoeld?

- Is het AP vooral voor mensen bedoeld of (ook) voor machines?
Wanneer het bedoeld is als handleiding voor de catalograaf, zal het AP er anders uitzien dan wanneer het door een machine geïnterpreteerd moet worden.
- Voorbeelden van gebruik van een AP door een machine zijn:
 - AP als basis voor een data-invoerformulier
 - AP als basis voor een data-displayformaat
 - AP als basis voor kwaliteitscontroles, zoals validatie

--- * ---

Wat vind je van de toegenomen flexibiliteit in de officiële RDA?

Zien mensen dit als een kans om hun gebruikers beter van dienst te zijn? Of vinden ze het juist prettig als ze niet zelf hoeven kiezen? Of maken ze zich zorgen over het behoud van standaardisatie en de uitwisselbaarheid van catalogusdata? Of zien ze op tegen de inspanningen (“hoe verkoop ik dat aan mijn leidinggevende”)?

Wat verwacht je van de RDA-Commissie?

- Wanneer het gaat over applicatieprofielen?
- Of wat betreft ...
 - de vertalingen naar het Nederlands?
 - vertegenwoordiging in internationale gremia?
 - ... ?